

HET GEZIN EN DE BRANDING

Ik aarzel niet, den roman van mevrouw Telleger-Elout „Menschen in de storm” een belangrijk boek te noemen. En dat niet voornamelijk om de proefneming met een anderen maatschappijvorm, die er het hoofd-thema van schijnt te vormen. Het was gemakkelijk genoeg, bezit-loozen te schrijven. Zelfs doet het eenigszins komiek aan, dat we Karel Antroes, den geestelijken vader van de kolonie „De Cactus,” tegen Ruth hooren zeggen: „Weet je... dat anderen het vóór ons hebben toegepast?” Vormt niet als vanzelf de naam „Walden” zich in ieders gedachten, wanneer we van dergelijke idealen lezen?

Neen, belangrijk acht ik het boek om de spontane reacties van Ruth Teiling, de tweede hoofdpersoon, op hetgeen Karel weet en wil. Omdat ze van Karel houdt, zooals een meisje houdt van hem, die voor haar de eenige ware is, wil ze de dingen zien en aanvoelen als hij. Haar verstand kan ze dwingen — haar gevoel niet.

En toch meen ik, dat Ruth bij tijden evenzeer dwaalt als Karel. Hij, die het leven wil vormen naar theorieën, is niet klaar voor het huwelijk, omdat hij in zijn nieuwe maatschappij de plaats van het kind nog niet heeft kunnen bepalen.

Zij verlangt primitief het gewone huwelijk met het kind.

Als ze bij Jelle komt, den boer, wiens dochtertje ze in het ziekenhuis verpleegde, peinst ze: „Hier is rust en goedheid, hier is het eenvoudige leven, ver van wereldbestormende idealen, hier is de liefde van het gezinsleven in haar sobere schoonheid, vrij van alle verstandelijke overweging. Hier is de volkomenheid.” Wij kunnen ook zeggen: hier is het conflict Ruth—Karel samengevoegd in enkele zinnen.

Maar — hier is het probleem verkeerd gesteld.

De plaats van het gezin in de maatschappij. We behoeven geen wereldhervormers te zijn als Karel Antroes om te voelen, dat we ons op deze plaats hebben te bezinnen. Ernstig hebben te bezinnen.

Het gezin verkeert in onze dagen in de branding.

Zal het hieruit te voorschijn komen, gezuiverd, gesterkt?

Of — zullen zij het winnen, die al verder zijn dan deze Karel Antroes? Die zeggen, zooals eens Henriette Roland-Holst het zei: Het gezin heeft in een nieuwe maatschappij geen bestaansrecht meer?

De twee uitersten liggen dáár, waar Ruth en Karel stonden op dien zomerdag van Ruths bezoek aan Jelle. „Ver van alle wereldbestormende idealen” of, zooals ze het eerder denkt: „het primitieve bezit, dat door de geslachten heen onbetwist eigendom blijft.” En aan den anderen kant Karels ideaal van één gemeenschap, zonder eigen bezit.

Zijn fout is, dat hij wél een kern wil, een kern van goedwillende menschen, die aan de bedorven wereld zullen laten zien, hoe het moet — maar dat hij het gezin niet kan zien als zulk een kern. Inplaats van hetgeen God in Zijn wijsheid gaf, iets anders, dat kunstmatig is en dus zonder groeikracht.

En haar fout is eveneens, dat ze het gezin niet ziet als een kern. Doch zij dwaalt naar de andere zijde. Voor haar is het gezin een afgesloten eenheid, dat zijn doel vindt in zichzelf; in de rust en den vrede, die het den gezinsleden biedt. Ik laat nu daar de te idealistische teekening, zoowel van dezen Jelle als van het gezinsleven. Ik wil alleen als mijn overtuiging uitspreken, dat we niet het geluk van een eigen gezinsleven ontvangen om daarmee uitsluitend onszelf te dienen.

In dezelfde brochure, waaraan ik zoeven dacht, noemt Henriette Roland-Holst het gezin „de eenige veilige haven,” die we noodig hebben, omdat daarbuiten de wereld zoo ruw en wild en onvriendelijk is. En zeer zeker: wanneer het goed is, vinden we in het gezin rust, herstel van krachten.

Maar we moeten er ook iets anders vinden, en dat kan alleen, wanneer het gezin niet werkelijk veraf staat van wereldbestormende idealen. In elk geval: niet veraf van het werkelijke leven.

Wanneer we dit in ons gezin onzen kinderen kunnen en mogen meegeven: dat ze er de kracht ontvangen voor hun taak in de maatschappij, een taak, niet alleen ten eigen bate maar tot eer van God en tot heil van den naaste — dan is er geen gevaar, dat het gezin in de branding ten onder zal gaan.

J. M. W.-W.

IK HEB VOOR U GEBEDEN

Jozef was met Rosa in kennis gekomen door zijn vroolijken Brabantschen kameraad, die hem eerst had meegetroond om een biertje te drinken in het goedkoop café, later naar de bioscoop, nog later naar de aan de bioscoop verbonden danszaal. Rosa, een paar jaar ouder dan Jozef, doch gekleed als een kind, voelde zich dadelijk aangetrokken tot den frisschen jongen, die geen stap dansen kon en rondkeek als een kat in een vreemd pakhuis. Haar in zijn oog argelooze liefde en mooie oogen betooverden Jozef. Thuis in het groote gezin, waarin moeder, sinds vaders dood, alle krachten moest bijzetten om rond te komen, was hij niet verwend door teere woordjes.

Het geslepen kleine ding merkte al spoedig, dat ze om Jozef te winnen, een paar stapjes met hem mee moest gaan: de danszaal stond hem niet aan, al trok de kerk Jozef evenmin.

Al heel gauw bracht Jozef zijn aardig lief meisje thuis, heelemaal niet vriendelijk door moeder begroet. — „Je kunt je meisje beter uit de kerk dan uit de komedie halen,” had ze vooruit gezegd. „Dat staat in Frits Reuter, dien je zoo graag leest.”

Rosa stoorde zich niets aan moeders ontstemdheid. Als ze Jozef maar kreeg, ze was 't werken in de wasscherij meer dan moe. Zij kreeg Jozef gauwer dan zij dacht; de jongen werd nijdig over 't kiffen van zijn broers tegen hem. „'t Meisje wél, dat je koos,” zeiden ze, „ze weet geen steek van 't huishouden!” Nee, dan hadden zij betere meisjes op 't oog.

Jozef voelde niets voor een kerkelijk huwelijk, geen behoefte aan Gods zegen over deze verbintenis. Eigenlijk bestond er bij hem wel behoefte aan, maar hij wilde er niet voor uitkomen tegenover Rosa's ouders, die hem hartelijk uitlachten, toen hij dáárover begon. Heel zijn familie bleef weg op zijn trouwdag. „Ze leveren me aan de heidenden over,” overlegde hij bitter, vergetende, dat hij zichzelf losmaakte uit den vertrouwden kring door zijn huwelijk.

't Ging vier jaar best. Jozef verdiende als vroeger ruim zijn brood; dat Rosa geen huisvrouw was als zijn moeder wist Jozef reeds lang. Enfin, hij kreeg kostelijk eten, kleeren kon hij zich ook aanschaffen en aan plezier maken ontbrak het ook niet. Eens in de week kwam Rosa's moeder op de kleintjes passen, dan genoten zij van de bioscoop. Tot de crisis Jozef werkloos maakte. In 't eerst brak het echtpaar zich niet zoo erg het hoofd daarover. Je kreeg steun, versleet vanzelf minder werkkleeren en schoenen, je had recht op gehakt, groenten en wie weet wat.

Als Rosa maar een vrouwtje was geweest als moeder, die van een gulden een rijksdaalder kon maken, zuinig was, bekwaam, huiselijk!

Rosa's grootste ergernis zat in de onmogelijkheid om nieuwe kleeren te koopen. De flodderjurkjes, die ze gemaakt kocht, waren zoo oud en vaal; het nesterig ondergoed smolt in de wasch, huishoudlinnen had Rosa nooit opgedaan en al gauw was er geen luier voor de kinderen, geen handdoek om je af te drogen.

Maar toch moesten ze ééns in de week naar de bioscoop! „Als ik dat niet meer heb, ga 'k heelemaal dood van sjagrijn,” beweerde Rosa huilerig of heftig, al naar 't viel. Rosa's moeder zat in 't zeldse schuitje, man steuntrekker, een gezin met kinderen. Rosa was de oudste. Jozefs moeder, doordat haar kinderen groeter werden, juist minder in de zorgen; deed wat ze kon, naaide jurkjes uit de ruggen van oude overhemden, breide truitjes en broekjes. Allemaal kleertjes, die Rosa verfoeide, gewoon als ze was aan confectiegoed, mooier op 't oog.

Jozefs moeder bracht ook het Evangelie. „Kinderen, de Heere komt jullie door deze beproevingen tegen. Jullie hebt je nooit om Hem bekommerd, maar Hij zoekt je. Laat Zijn roepstem toch niet vergeefsch zijn.”

Rosa lachte. Jozef zuchtte. Moeder had na vaders dood voor zwaardere vuren gestaan, dan zij nu stonden. God was haar hulp en sterkte geweest. Nooit had hij moeder zoo ellendig en armoedig gezien als hij nu Rosa zag in haar tekort en ontevredenheid.

„Ja, U kiest ons hart, eeuwig tot een Koning,” had hij gezongen op den avond van zijn belijdenis.

Had hij werkelijk Jezus gekozen met zijn heele hart? Hoe kwam het dan, dat die Brabantsche kameraad en Rosa hem zoo spoedig hadden meegesleurd? Was het alleen maar een belijdenis met de lippen geweest? Die Roomsche kameraad wist niet beter, vervulde zijn kerkplichten en daarmee uit.